

Eisencahier

MEMORANDUM 2024-2029

Go! Wij bereiken meer

COLOFON

Dit is een uitgave van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

Redactieadres: GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, Willebroekkaai 36 - 1000 Brussel
02 790 92 00 • www.g-o.be • info@g-o.be

Niets in deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Een kompas voor een sterk onderwijsbeleid

De toekomst hangt sterk af van de **kwaliteit van het onderwijs** dat we aan onze huidige generatie kinderen, jongeren en volwassenen aanbieden. Kwaliteitsvol onderwijs plaatst de lerende in het middelpunt. Zijn of haar ontwikkeling stimuleren door onderwijzen en leren vormt er de kern van. Het GO! wil samen met de overheid een onderwijs realiseren dat aandacht heeft voor het beheersen van voldoende basiskennis, voor het boeken van leerwinst die duurzame en levenslange effecten heeft, maar evengoed voor een brede ontwikkeling met een open geest, voor een respectvolle houding tegenover mens, natuur en samenleving en voor actief burgerschap. Het GO! wil dat proces van onderwijzen en leren voortdurend onderzoeken, ontwikkelen en verbeteren, met het oog op het bereiken van leeruitkomsten en leerwinst, leermotivatie en leervermogen.

Een brede aanpak is noodzakelijk om de kwaliteit van onderwijs te garanderen. Toch focust het GO! voor een komende legislatuur in het bijzonder op vier absolute prioriteiten om de kern van het onderwijs, onderwijzen en leren, verder mogelijk te maken.

1

Ondersteun het GO! om de vrije keuze te waarborgen en neutraal onderwijs aan te bieden

Het GO! heeft als enige onderwijsverstrekker de grondwettelijke opdracht om in naam van de Vlaamse Gemeenschap de vrije keuze te waarborgen. Door plaatsgebrek moeten onze scholen steeds meer leerlingen weigeren. Enkel met voldoende financiering door de Vlaamse overheid kunnen we in onze opdracht slagen.

2

Ga met het GO! en de sociale partners voor een modern en duurzaam loopbaanbeleid

Kwaliteitsvol onderwijs vraagt om gedreven leerkrachten. In tijden van krapte op de arbeidsmarkt en een structureel lerarentekort is een doeltreffend loopbaanbeleid noodzakelijk. Een modern personeelsstatuut, specifieke aandacht voor zijinstromers en inspanningen om leerkrachten aan boord te houden, kunnen het tij keren.

3

Pak de structurele onderfinanciering aan van het beheer, het onderhoud, de renovatie en de vervanging van ons verouderd schoolpatrimonium

Kwaliteitsvol onderwijs vraagt lokalen die voldoen aan de onderwijsnoden van morgen. De scholen van het GO! moeten een veilige thuishaven zijn voor leerlingen en leerkrachten en een ankerpunt in de samenleving. Voldoende financiële middelen voor infrastructuur zijn noodzakelijk om het verouderde schoolpatrimonium van het GO! te renoveren of vervangen.

4

Neem verantwoordelijkheid op voor het realiseren van gelijke onderwijskansen

Kwaliteitsvol onderwijs betekent dat elke lerende de kans krijgt om te excelleren. Voor het GO! telt elk talent. Sociaaleconomische factoren beperken nog te vaak de leerprestaties en het welzijn van leerlingen en zelfs hun toegang tot onderwijs. Samen met de Vlaamse overheid wil het GO! structurele maatregelen ontwikkelen om echte gelijke onderwijskansen te creëren.

1

Ondersteun het GO! om de vrije keuze te waarborgen en neutraal onderwijs aan te bieden

Vandaag kunnen niet alle kinderen terecht in de school van hun keuze: geografische ligging of een gebrek aan aanbod brengen die vrije keuze vaak in het gedrang. Onze scholen moeten leerlingen weigeren omwille van plaatsgebrek. Het feit dat we niet alle leerlingen een plaats kunnen bieden in het GO! is problematisch en maakt dat we, als onderwijsverstrekker van en namens de Vlaamse Gemeenschap, onze grondwettelijke opdracht om de vrije keuze te garanderen, niet kunnen waarmaken. We vragen de volgende maatregelen:

- Help het GO! om een evenwichtig geografisch aanbod in het secundair onderwijs uit te bouwen door voldoende omkadering. Geef 5% extra middelen boven op de huidige omkadering om het gegarandeerd aanbod te realiseren voor een echte vrije keuze.
- Ontwikkel een nieuwe blauwdruk voor de berekening en aanwending van de omkadering in het secundair onderwijs. De verdeling van middelen willen we meer aanpassen aan de context van de scholen onder de schoolbesturen. Behoud de degressiviteit. Zo kan onderscheid gemaakt worden tussen het genereren van omkadering en de wijze van aanwending en affectatie van personeel.
- Neem in het secundair onderwijs capaciteit op als criterium om programmatie-aanvragen van struc-

tuuronderdelen of scholen te beoordelen. We willen afwijken van de hogere normen voor het inrichten van een nieuwe school.

- Het GO! wenst een volwaardig aanbod in het basisonderwijs te waarborgen voor de vrije keuze. Dat impliceert het oprichten van scholen en het organiseren van leerlingenvervoer. We vragen ook om voor toekomstige maatregelen het plan basisonderwijs, onderschreven door alle sociale partners, uit te voeren.
- We willen een gegarandeerd aanbod realiseren voor cursisten in Vlaanderen en Brussel. Voorzie mogelijkheden om het aanbod in het volwassenenonderwijs voldoende in te richten. In een aantal gevallen moeten we bijkomende onderwijsbevoegdheid krijgen. Een voldoende basisfinanciering is daarbij essentieel voor het uitvoeren van de maatschappelijke opdracht van het volwassenenonderwijs. We vragen ook een op einde financiering in plaats van een gesloten financieringssysteem, om concurrentiestrijd tussen centra aan banden te leggen. Bijkomend vragen we meer werkmiddelen voor taalopleidingen en ICT-opleidingen in het volwassenenonderwijs en meer ondersteuning voor cursisten met zorgnoden.
- Garandeer de continuïteit en rechtszekerheid voor ouders die voor officieel onderwijs kiezen wanneer een gemeente- of provinciebestuur het eigen onderwijs stopzet.

- Versterk het onderwijs aan jonge kinderen door een geïntegreerd systeem waarbij zorg en leren in elkaar overgaan.
- Voor het deeltijds kunstonderwijs moet de dotatie opgetrokken worden naar de reële kostprijs per leerling en denk daarbij ook aan de lerenden met zorgnoden.
- Regulariseer voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding de werkmiddelen naar de levensduurte van vandaag en zorg voor een opneemfinanciering – ook gebaseerd op leerlingenkenmerken.
- Voorzie een sterkere omkadering voor internen van wie het verblijf kadert in de jeugdhulpverlening en voor internen met een verslag dat toegang geeft tot buitengewoon onderwijs.
- Het GO! beschouwt de duale en niet-duale leerwegen als gelijkwaardig en wil die dan ook naast elkaar laten bestaan. Maak het aantrekkelijk voor scholen om duaal leren te organiseren. Daarvoor hebben we flexibiliteit nodig in programmering, opstart en organisatie.
- We vragen aandacht voor de doelgroep uit het stelsel van leren en werken die vaak niet arbeidsrijp genoeg is om in duaal leren in te stromen. Voor deze doelgroep dient, binnen het bestaande kader, een gepast flexibel opleidingstraject met begeleiding op maat voorzien te worden.
- Geef een eenmalige financiële injectie om duaal leren in het volwassenenonderwijs op te starten.
- Zet middelen voor verdere professionalisering van trajectbegeleiding bij duaal leren efficiënt in door ze rechtstreeks aan de scholen te geven.

2

Ga met het GO! en de sociale partners voor een modern en duurzaam loopbaanbeleid

De kwaliteit van het onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de onderwijsprofessionals. In elke fase van hun loopbaan ziet het GO! het als zijn taak en verantwoordelijkheid om hen de juiste middelen, tools en ondersteuning aan te reiken om hun job optimaal te kunnen uitvoeren en kinderen, jongeren en volwassenen kwalitatief onderwijs te bieden. Het tekort aan medewerkers en de werkbaarheid van de job zijn uitdagingen die de onderwijskwaliteit onder druk zetten. Het aantal personeelsleden dat aankijkt tegen een hoge werkdruk stijgt, net zoals het aandeel onderwijsmedewerkers dat kampt met emotioneel belastend werk en werkstressklachten. Het aandeel onderwijsmedewerkers dat aangeeft een werkbare job uit te oefenen, neemt systematisch af. Het GO! schuift volgende aanbevelingen naar voren.

- Scholen en centra hebben ruimte nodig om een degelijk personeelsbeleid te kunnen voeren. Het GO! pleit daarom voor een grondige herziening van het personeelsstatuut en vraagt de overheid om daarvoor alle betrokken partners rond de tafel te brengen. Het GO! wil op zijn minst de volgende voorstellen kunnen bespreken.
  - Herdefinieer een jaarprestatieopdracht op basis van het aantal lesdagen in een schooljaar. Schaf daarbij de prestatienoemers af met het oog op functiedifferentiatie en persoonlijke noden tijdens de loopbaan.
  - Creëer de mogelijkheid voor affectatie aan het schoolbestuur.
  - Schaf de combinatie van TADD en vaste benoeming af.
  - Verruim de mogelijkheden voor scholen en centra om personeel aan te stellen en breed in te zetten zonder aan onderwijskwaliteit in te boeten.
  - We stellen één verlof voor verminderde prestaties van maximum 5 jaar voor.
  - Vervang ambten door takenpakketten. Maak een onderscheid tussen kerntaak en ondersteunende processen en koppel deze aan minstens twee afzonderlijke financieringsstromen. Voor meer flexibiliteit inzake personeelsbeleid pleiten we om geen ambten meer vast te leggen in de rechtspositieregelgeving van personeelsleden. Die ambten worden vervangen door takenpakketten en geven scholen en de CLB de vrijheid om zelf te bepalen welke functies zij nodig hebben.

- Ontwikkel een wervingsbeleid met specifieke aandacht voor zijinstromers.
  - Betaal de leraar in opleiding gedurende drie jaar onder een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs.
  - Zorg dat zijinstromers tot twintig jaar anciënniteit kunnen meenemen. Die maatregel geldt voor alle zijinstromers in alle onderwijsniveaus en -vormen. Ook zijinstromers die in het verleden instapten, moeten met terugwerkende kracht een beroep kunnen doen op de maatregel.
  - Geef de permanente ondersteuningscel van de CLB's van het GO! middelen voor een gerichte basisopleiding voor zijinstromers.
  - Verminder de administratieve planlast voor zijinstromers en voor professionals in het algemeen.
  - Maak een intense samenwerking mogelijk tussen scholen en hogeronderwijsinstellingen die een lerarenopleiding aanbieden, voor de organisatie van een aanbod voor zijinstromers dat beter inspeelt op hun behoefte aan vakdidactische expertise.
  - Verruim de mogelijkheden door de focus te leggen op de aanwezigheid van pedagogische bekwaamheden binnen het geheel van het directieteam. We vragen de mogelijkheid voor scholen om binnen die directieteams ook een directeur zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs aan te stellen, maar met garantie op pedagogische bekwaamheid binnen het team.

- Ontwikkel een beleid gericht op het behoud van personeel van start tot einde loopbaan.
  - Creëer mogelijkheden voor een duurzaam personeelsbeleid in scholen en centra. Bijvoorbeeld door
    - > de versterking van het beleidsvoerend vermogen van scholen met extra middelen voor de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten,
    - > het waarborgen van een voltijdse tewerkstelling voor beginnende leerkrachten en een introductiejaar met minder uren vóór de klas maar méér ruimte voor verdere professionalisering en begeleiding,
    - > de invoering van een jaarprestatieopdracht. Zo ontstaan er mogelijkheden voor een structurele inbedding van begeleiding, verdere professionalisering en structureel overleg voor alle leerkrachten,
    - > aandacht te besteden aan de eindloopbaan van leraren door jobdifferentiatie, minder werkdruk en het benutten van kennis,
    - > het versterken van de pedagogische begeleidingsdiensten,
    - > door aandacht te besteden aan het tekort aan meester-, vak- en dienstpersoneel (MVD),
    - > een meelooptraject voor aspirant-schooldirecteurs structureel te verankeren,

- Zorg dat leerkrachten zich meer én beter op hun kerntaak kunnen toelagen, door andere profielen ondersteunend werk te laten opnemen: ontkoppel de middelen voor kerntaken en ondersteunende processen en maak een gedeeltelijke uitwisseling mogelijk tussen processen die verband houden met de kerntaak en ondersteunende processen. Die laatste moeten uitgedrukt worden in punten die kunnen omgezet worden in euro. Voeg middelen voor ondersteunende processen samen op het niveau van het schoolbestuur (de scholengroep), aan te wenden volgens een lokale verdeelsleutel. Het GO! acht het niet noodzakelijk dat ondersteunende profielen een bewijs van pedagogische bekwaamheid bezitten, maar wel dat ze de mogelijkheid hebben om anciënniteit op te bouwen. Het uitgangspunt blijft wel dat de leerkracht de eindverantwoordelijkheid behoudt.
- Zorg bij dit alles voor een passende verloning die over de netten heen in heel het onderwijs wordt ingevoerd: gelijk werk moet gelijke verloning opleveren. Onderzoek daarbij de mogelijkheden van een verloning in functie van taken en vereiste competenties, en houd ook rekening met de link tussen anciënniteits(opbouw) en elders verworven competenties. De klemtoon komt zo te liggen op ervaring eerder dan op leeftijd als criterium voor verloning.

3

Pak de structurele onderfinanciering aan van het beheer, het onderhoud, de renovatie en de vervanging van ons verouderd schoolpatrimonium

Het GO! is verantwoordelijk voor het in stand houden van het patrimonium dat deel uitmaakt van de Vlaamse Gemeenschap en heeft daar de middelen voor nodig. Voor veilig, comfortabel en kwalitatief onderwijs is een stevige basis nodig. Vandaag kampt het onderwijs echter met een structurele onderfinanciering voor het beheer, het onderhoud, de renovatie en de vervanging van het schoolpatrimonium. Het patrimonium voldoet op veel plaatsen niet aan de eisen van het GO! op vlak van veiligheid, comfort en kwaliteit. We schuiven de volgende prioriteiten naar voren.

- Verzeker een optimale berekeningswijze voor de bepaling van de middelen. Voor elke euro die het GO! ontvangt voor het beheer van het patrimonium, is in werkelijkheid minstens 8 euro nodig. Voor het volwassenenonderwijs (ondanks de evolutie naar meer dagonderwijs), de onderwijsinternaten, het deeltijds kunstonderwijs en de Centra voor Leerlingenbegeleiding ontvangt het GO! helemaal geen middelen voor huisvesting.

- Voorzie in een geïntegreerde financiering die toelaat om pedagogische behoeften, demografische evoluties en infrastructurele toestand te kunnen afwegen en plannen met het oog op een lange termijn.
- Betrek het GO! sterker als volwaardige partner in beleidsgesprekken voor het wettelijk kader en voor de beleidslijnen rond het bouwen en beheren van onderwijsinfrastructuur.
- Ondersteun de transitie naar groene energie en verduurzaming van het patrimonium. We vragen om alternatieve juridische constructies uit te werken zodat we kunnen lenen om te investeren in lokale energieproductie en groene stroom.
- Wanneer normen worden opgelegd – zoals op het vlak van energieneutraliteit en energiezuinigheid, maar ook wat betreft multifunctioneel bouwen – dient er ook in middelen voorzien te worden om die normen te halen.
- Werk een beleid en kader uit rond multifunctioneel en gedeeld bouwen in functie van de samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen en het multifunctioneel gebruik ervan.

- Herzien de bouwprocedure voor infrastructuur en bied meer flexibiliteit voor de renovatie van geklasseerde gebouwen.
- Baseer de fysische norm op de demografische evolutie en waarborg dat groeipotentieel gerealiseerd kan worden.
- De infrastructuurnood van de CVO's is geëvolueerd. Terwijl het CVO voorheen vereenzelvigd werd met avondonderwijs, wordt er tegenwoordig steeds vaker overdag onderwijs georganiseerd. Bij het afsluiten van de onderhandelingen over het decreet rond het volwassenenonderwijs in 2007 zouden de CVO's mee worden opgenomen bij de berekening van de middelen voor infrastructuur in het onderwijs. Tot op heden werd dat engagement niet in praktijk gebracht.
- Lanceer een inhaalbeweging om onderwijsgebouwen integraal toegankelijk te maken.
- Pak de capaciteitsproblematiek aan. Het gaat daarbij niet alleen om capaciteit in strikte zin, maar ook om bedreigde capaciteit in het geval van slechte infrastructuur.
- Ontwikkel een kader voor gelijke behandeling bij lokale omgevingsvergunningen.

4

Neem verantwoordelijkheid op voor het realiseren van gelijke onderwijskansen

Het GO! ziet streven naar gelijke onderwijskansen onlosmakelijk verbonden met het leveren van kwaliteitsvol en excellent onderwijs. Het gelijkeonderwijskansenbeleid richt zich op het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen en het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie. Alle lerenden moeten een eerlijke kans krijgen om het maximum te halen uit hun schoolloopbaan. 'Eerlijk' betekent dat sociaaleconomische status (SES), migratiestatus, thuistaal, gender en andere, zo weinig mogelijk invloed hebben op de leerprestaties van lerenden. Uit omstandig onderzoek blijkt dat dit vandaag nog steeds onvoldoende het geval is, en dat een gelijkeonderwijskansenbeleid een belangrijke beleidsdoelstelling is en blijft. Daarvoor formuleert het GO! ook een aantal beleidsaanbevelingen.

- **Voorzie in een adequate financiering op basis van leerlingenkenmerken.** Voorzie - naast een basisfinanciering voor elke leerling - in bijkomende middelen voor onderwijsinstellingen op basis van de kenmerken van hun leerlingenpopulatie.

- Geef de mogelijkheid om middelen voor GOK en middelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften geïntegreerd in te zetten in de klas.
- We vragen een GOK-financiering voor het buitengewoon onderwijs gelijkaardig aan die in het regulier onderwijs.
- Schaf het maximaal percentage af van het aantal leerlingen die kunnen aantikken op SES-kenmerken.
- SES-kenmerken moeten ook kunnen doorwegen in de omkadering van de academies voor deeltijds kunstonderwijs.

Stimuleer de sociale mix. Zorg voor een herinvoering van het systeem van dubbele contingentering voor grootsteden en elders in geval van capaciteits tekort. Doe dat voor de instapklas en eerste kleuterklas, in het eerste leerjaar lager onderwijs en in het eerste jaar A en B van het secundair onderwijs. Voorzie in het buitengewoon onderwijs in de mogelijkheid tot volzetverklaring per pedagogische eenheid.

- Honger heeft een negatieve invloed op het concentratievermogen, de gezondheid en het algemeen welbevinden. **Kies voor kosteloze en gezonde maaltijden die alle leerlingen ten goede komen** én hou rekening met de nood-

zakelijke randvoorwaarden: de infrastructuur, de personeelskosten en de energiekosten.

- **Maak samen met het GO! komaf met de te hoge schoolkosten** via de introductie van de maximumfactuur in het secundair onderwijs. Dat kan door het invoeren van een maximumfactuur in de eerste graad van het secundair onderwijs, met inbegrip van een minder scherpe maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen. Voer de maximumfactuur in, aangepast aan de studierichting, in de tweede en derde graad. Daarnaast vragen we de afstemming van de schooltoelages op de werkelijke studiekosten, een verbetering van het openbaar vervoer zowel in prijs als aanbod, de kosteloze terbeschikkingstelling van menstruatieproducten op school en een vijfjaarlijkse monitoring van de schoolkosten.

- Heb blijvend oog voor de **situatie van (gewezen) anderstalige nieuwkomers** door te voorzien in een voldoende aanbod. Daarvoor is een herziening van de ontwikkelingsdoelen binnen OKAN nodig. Die doelen moeten beter aansluiten op de minimumdoelen in het vervolgonderwijs. Een flexibeler traject en curriculum binnen het onthaalonderwijs is daarbij noodzakelijk, zodat die aangepast kan worden aan de individuele noden van de leerling. Voor een vlottere doorstroom en betere onderwijskansen ziet het GO! een verlenging van een OKAN-traject naar twee jaar als opportuun. Het onthaalonderwijs moet daarbij ook zelf de ruimte krijgen om uren voor de vervolgschoolcoaching in te zetten gedurende het hele traject van onthaal naar vervolgonderwijs.

- Start overleg met het werkveld over een **reorganisatie van het schooljaar**. Het GO! pleit voor een gelijktrekking van de schooltijd tussen de vakanties, binnen een maximale spreiding van de vakanties over het schooljaar: vijf schoolperiodes van zeven of acht weken met vier tussentijdse vakanties van twee weken en een met twee weken ingekorte zomervakantie.
- Pak **leerachterstand** in de eerste plaats aan binnen de reguliere uren op school en zet de overheidsmiddelen maximaal daarvoor in.
- Geef **elke school** de kans om een kosteloos **langdurig ondersteuningstraject te volgen voor gelijke onderwijskansen en armoedebestrijding** door hiervoor middelen te voorzien. Het GO! pleit er ook voor om de gekleurde middelen die de PBD-GO! krijgt om hierop in te zetten, in de volgende legislatuur uit te breiden.
- **Ontwikkel een stimulerend gelijkekansenbeleid gericht op de lokale besturen en hun flankerend onderwijsbeleid.**
  - **Lokale besturen kunnen een trekkersrol vervullen en lokale samenwerking coördineren** voor een geïntegreerd kansarmoedebeleid en gezinsondersteuning.
  - **Versnippering in het flankerend onderwijsbeleid zorgt ervoor dat kansen krijgen regioafhankelijk wordt.** Om lokale versnippering tegen te gaan vragen we om alle onderwijsverstrekkers gelijk te behandelen.
  - **Ondersteun brugfiguren**, zodat ze ook structureel en ruimer kunnen ingezet worden, ook buiten de Vlaamse centrumsteden.
- **Ontwikkel structurele maatregelen over beleidsdomeinen heen die (kinder)armoede bestrijden.** Aandachtspunten daarin zijn een stabiel inkomen en kansen op de arbeidsmarkt, huisvesting, ruimte om te studeren, deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten, een gezonde maaltijd per dag.

GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Willebroekkaai 36 - 1000 Brussel

g-o.be